

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Ad obseruationem præcepti occurentis, & vincendam imminentem
tentationem nulli sufficiens auxilium deesse. c. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

Probatut ergo primo ex illo Matt. 11. Venite et ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Vbi cum inuiter Christus omnes ad poenitentiam, sequitur omnibus quoque sufficiens auxilium offerre, frustra enim sine tali auxilio eos ita inuiteret. Secundo probatur ex illo, qui vult omnes homines saluos fieri. Nam si aliquibus auxilia saltem sufficientia negaret, sequeretur nullo modo salutem eorum desiderare. Tercio nonnulli probant ex August. lib. expositionis quarundam propositionum in epist. ad Rom. cap. 62. vbi sic ait; Sicut illa misericordia precedentis fidei tribuitur merito, & ista in duratio precedentis impietati, cum tamen homini non auferatur liberum voluntatis arbitrium sine ad credendum Deo, siue ad impietatem, vt consequatur nos iudicium. Et lib. de predest. & gratia cap. 15. vbi de Pharaone, & Nabuchodonosore inquit: Hic manum Domini sentiens, in recordatione propria iniquitatis ingemuit: alter libero contra Dei misericordissimam veritatem pugnavit arbitrio, & cap. 14. de Pharaone scribit. Patientia Dei ei valere debuit ad salutem, qua differens instum, meritorium, supplicium, miraculorum verbera crebra densabat: nunquid non potuit, sicut flagellis cadens expulsi populum, ita miraculis credens Deum tantae virtutis agnoscere? Vbi cum August. patientiam Dei commendat, de toto illo tempore, quo Pharaonis obduratio perseveravit, plane loquitur. Sentitigitur toto illo tempore potuisse miraculis credendo populum dimittere, & verbo Dei obtemperare. Quod si Pharaon insigne obdurationis exemplum, hanc habuit facultatem obtemperandi, consequitur, sufficienti Dei auxilio nunquam caruisse. Verum cum in eodem cap. 62. & aliis citatis locis auxilium Dei sufficiens tam aperte denegat obduratis, nollem eius auctoritatem hanc nostram sententiam confirmare. Tum etiam non satis constat, an de toto illo tempore loquatur, quo Pharaon miraculis, & flagellis excitatus noluit obedire, aut de ea solum parte, in qua nondum sufficienti auxilio Dei destitutus obtemperare potuit; nam cap. illo 62. tempus aliquod assignat, quod iam nec posset obedire, nec illi ad culpam tunc id imputaretur, sed in principio, cum talem se praebuit, vt a Deo mereretur obdurari.

Idem quoque probari videtur, primum ex Prospero 2. de vocatione Gentium cap. 25. alias 8. vbi, postquam ostendit, esse quaedam generalia dona gratiae (nam ex communibus Dei beneficiis, & effectibus homines auctorem suum cognoscere possunt) subiungit haec verba; Deo autem placuit hanc multum tribuere, & illam a nemine submovere. Consentit Fulgentius epist. 7. his verbis: Sicut medico nulla est incurabilis plaga, ita neque aliquo tempore celestis potest deficiere medicina. Horum tamen Patrum testimoniiis praetermissis, quod fortassis in eadem fuerint cum Augustino sententia, vt inferius dicemus, adest nobis Paulus Orosius, & ipse quoque Augustini coetaneus, & doctrina illius acerrimus defensor, in Apologia pro arbitrii libertate satis ante medium, vbi ita scribit: Mea semper haec est fides, atque indubitata sententia, Deum adiutorium suum non solum in corpore suo, quod est Ecclesia, cui specialia ob credentium fidem gratia sua dona largitur, verum etiam vniuersis in hoc mundo gentibus propter longanimitatem suam, eternamque clementiam subministrare, non vt tu asseris, cum discipulo tuo Caesario, cui iam apud Africanam synodum occulta illa impiorum dogmatum natura comissa est, in solo naturali bono, &

in libero arbitrio generaliter vniuersis vnam gratiam contributam, sed speciatim quotidie per tempora, per dies, per momenta, per aetates, atomas, & cunctis, & singulis ministrare. Vbi auxilia gratiae distincta à dono creationis fatetur singulis hominibus per singulas occasiones offerri. Porro hoc auxilium conferri ad vincendas tentationes, & ad Deum verum cognoscendum ibidem docet, vt cap. 4. etiam referemus. Demum Origenes li. 3. Periareh. cap. 1. affirmat, posse hominem in tantum malorum deuenire, vt aequalis sit malitiae demonum: addit tamen omnes peccatores, quamdiu sunt in hac vita, reparari posse. Cauenda nihilominus ibidem sunt quaedam ipsius verba, quibus varia assignat remedia, vt homo lapsus sanari possit.

Fateor sane suspecta mihi esse testimonia Prosperi, & Fulgentii, quod diligentissimi, & exactissimi Augustini discipuli sint, & oppositam videantur sequi sententiam, vt ex testimoniis superiorum cap. in prima classe recitatis liquet. Locis ergo nunc à nobis allegatis forsitan gratiam exteriorum signorum, & beneficiorum medicinas, etiam exteriores peccati concefferunt, in aliis vero auxilium interioris inspirationis, de quo nunc est controuersia, negarunt.

Verum enimvero cum de Dei misericordia

CAPVT IV.

Ad observationem praecepti occurrentis, & vincendam imminentem tentationem nulli sufficienti auxilio deesse.

Bisiam auxilio Dei necessario, & sufficienti indigemus; primum, ad observationem praecepti occurrentis, & vincendam tentationem. Praeterea ad opera virtutis extra tempus praecepti, vt ad poenitentiam, quando quis in peccato est, sed nondum huius praecepti opportunitas occurrat. In praesenti vero capite de priori est nobis disserendum, de posteriori in sequenti ex quibus manifestum erit, an Deus aliquando denegeret huiusmodi auxilium. Circa primum autem observandum est, quaedam esse praecepta, quae Scholastici vocant supernaturalia: qualia sunt fidei, spei, & charitatis: quaedam vero naturalia, qualia sunt moralium virtutum, quas acqulitas vocant. Notanda deinde ea praecepta, quae supernaturalia sunt, egere ad sui observationem tanquam principio cogitatione supernaturalis ordinis, nec villo modo sufficere naturalem.

His positis pronuncio, nunquam occurrere nobis obligationem praecepti, aut tentationem

H h 2

sine

Orig. testim.

20. Nota.

Que fuerit Prosperii & Fulgentii sententia.

Ratio confirmatur propria sententia.

21. Auxilio sufficienti bisiam indigemus.

Prima notatio.

2. Notatio.

Vera sententia.

sine sufficienti cogitatione, qua & hanc vincere, & illud obferuare possumus. Loquor autē de p̄cepto affirmatio, cui non solum tempus adest, quo solet obligare, sed etiam cuius obligatio memorie occurrat: nam si nulla illius in mētem subiret cogitatio, nulla nobis eius obligatio incumberet, vt manifestum est, & ostendimus 1.2. qu. 76. a. 2. & 3. Porro autem aut occurrente p̄cepto, aut vrgente tentatione omnibus dari sufficiens auxilium duplici ratione probatur: prior est, quia alioqui sequeretur, quandoq; viatorem scilicet transgredi p̄ceptum, aut succumbere tentationi, & tamen ei culpam non imputari. Quare nec de illo, quem Deus multo tempore sustinet, & tamen ille obfirmatur in malo, & tali auxilio destituitur, dici posset illud ad Rom. 2. *Secundum autem duritiam tuam, & impenitentem cor, thesaurizans tibi iram in die ire, & reuelationis iusti iudicij Dei;* nam si ei ad culpam iam nō imputatur transgressio, quod auxilio sufficienti sit destitutus, efficitur, vt ipse nouam p̄nam non mereatur, ac proinde nihil irē dei sibi indies thesaurizet, quod est absurdum.

2.2.
Probatur
primo.

Ad Rom. 2.

Responsio.

Refutatur.

Probatur
secundo.

23.

Voluntas
tentatione
non
trahitur
nec
cessario.

2. Thom.

Dicit aliquis, ex doctrina Aug. quam 1. c. retulimus, tunc sane cum obduratus actu transgreditur p̄ceptum, vel tentationi consentit, culpam ei non imputari, sed eo tēpore, quo talem se p̄buit, vt à Deo destitui mereretur. Verum contra hoc est manifesta ratio, quoniam vt euentus obdurationis imputaretur, debebat esse aliquo modo p̄uifus, aut cogitatus, at cum aliquis peccat, & de tali euentu nihil cogitat, neque rationem habet dubitandi, aut quia menti non occurrat, aut quia secundum sententiam probabiliorē putat, nunquam tale auxilium à Deo de negari, talis euentus neque in se, neque in causa ei imputari potest; ac proinde maius supplicium, & iram Dei nullo modo ipse meretur. Posterior ratio. Quamuis verum sit, supernaturale p̄ceptum impleri non posse, deficiente cogitatione supernaturali, quia tamen quoties menti occurrat supernaturale p̄cepti obligatio non sine notitia supernaturali se offert, ideo nūquam deest libertas in voluntate ad illius obseruationē propter defectum cognitionis: cumque nihil contrarium occurrere possit, quod necessario ad se trahat voluntatem, quamdiu homo est sui compos, fit, vt semper in voluntate maneat libertas ad implendum p̄ceptū supernaturale, quoties illius cogitatio menti occurrat. Præterea dum aliqua tentatio se offert, non necessario mouet, & ad se attrahit voluntatem, quamdiu ratio non perturbatur, & ad oppositum aduertit: ergo nullus ita obduratur, vt non possit p̄ceptum occurrens implere, & tentationem vrgentem superare, aut ciuitare non consentiendo.

Porro neque aliquo occurrenti contra p̄ceptum, nec tentatione quæ se offert, necessario trahi voluntatem, manifestum est: quia ex communi sententia Doctorum voluntas non necessario mouetur quoad exercitium, nisi ab obiecto, in quo apparet omnis ratio boni, & nulla ratio mali apprehendi potest. Quocirca S. Th. 1.2. q. 10. art. 2. plane affirmat, voluntatem nostram à nullo obiecto necessario moueri, intelligit in hac vita: imo vero sunt Theologi, qui putent, neq; à supremo bono clare viso allici necessario: atqui tentatio, & id quod contra p̄ceptum occurrat, non

potest sub omni ratione boni apprehendi, vt patet: ergo nec potest voluntatem necessario ad se mouere. Quo fit, vt non solum Deus neminem destituat auxilio sufficienti & necessario, cum quo integra maneat voluntatis libertas, sed neque possit illud auferre, quoties ratio non perturbatur, & sufficienter aduertit, nam si aliterum horum contingat, nec libera manet moraliter, nec culpa illi imputatur. An vero aliunde pati possit nostra voluntas necessitatem, ex p̄definitione scilicet Dei, vel aliqua applicatione ad operandum, disp. 99. cap. 8. docebitur.

Ex hoc tamen, quod diximus, nimirum omnem tentationem ita occurrere nobis, vt non Gladius possit non secum afferre principium sufficiens, quo vinci possit, non licet colligere, necessarium non esse auxilium gratiæ per Christū, ad vincendas singulas tentationes, aut saltem vehementiores, de quo 1.2. q. 109. art. 2. ex professo dicendum est. Nam licet principium illud cognitionis, quod secum necessario affert tentatio, vt libertatem in nobis integram seruet, & consensus in illam nobis imputetur, non sit gratia, sed necessario connexa tentationi ad duplicem illum effectum: quia tamen nulla tentatio de facto superatur, nisi congrua vocatione, sine qua nihilominus manet libertas ex parte voluntatis, imo si aliquis de facto vincit tentationem, necessario sequitur, vocatione congrua fuisse excitatum: ideo gratia necessaria est, hoc est, congrua vocatione, necessitate tamen sequenti, quam secum affert scientia visionis, vt tentationem vincamus: licet cum sola illa cogitatione, quam secum tentatio necessario affert, vt relinquat in nobis libertatem ad peccandum, quæ minor, & inferior est, quam congrua: potens sit voluntas ex parte causæ ad quamlibet tentationem superandam. Sed de hoc latius loco citato.

Hanc sententiam de auxilio sufficienti ad superandas tentationes, tradidit nobis expresse Paulus Orosius in Apologia pro arbitrii libertate antemedium, ubi sic ait: *Quantum ergo de Dei adiutorio gaudeamus, per id metire, quod ministrari per singula etiam gentium probet, vt manifestum nobis esset, quem vsque in finem caute, & quem sine cessatione inuocare debeamus.* Et paulo infra: *Itaque cum videas, hominibus ignaris tantam diaboli incubuisse nequitiam in disperdendum, nullam hinc credis Dei in custodiendo gratiam præfuisse: loquuntur autem de vniuersitate gentium.* Et paucis interiectis: *Ad vero vt adesse adiutorium Dei & per singula, & per singulos manifestus probet, & adducit vero in huius confirmationem id, quod de Iob dixit Diabolus: Nonne tu valasti eum: & probat totam gentium vniuersitatem habuisse Dei adiutorium, & post multa concludit his verbis: Ex quo euidentissima declaratum est, nemini hominum deesse adiutorium, præsertim cum seductor insit, id est, diabolus tentet, & insit infirmitas, scilicet carnis, & nature nostre, qua ad peccatum pronocatur.*

CAPVT V.

Ad penitentiam, & ad fidem non omnibus momentis, seu certis temporibus, Deus confert auxilium sufficiens.

Superest, vt de altero, quod præced. c. proposuimus, nonnihil dicamus, de auxilio nempe sufficienti, & necessario, quod confert Deus ad credendum: qui nihil de myst. eris nostre fidei audierunt, aut de auxilio ad penitentiam, quando quis